

Кафедра	Назва дисципліни
Кафедра теоретичної та прикладної економіки	1. Оцінка бізнесу 2. Конкурентна політика держави 3. Управління конкурентноздатністю підприємства
Кафедра менеджменту інноваційної та інвестиційної діяльності	1. Системи інноваційних технологій 2. Ризик-менеджмент інноваційної та інвестиційної діяльності 3. Організація та управління маркетингом нововведень

Останнім часом європейські університети з метою залучення іноземних студентів починають переводити викладання дисциплін у магістратурі на універсальну (найчастіше англійську) мову. Якщо Україна прагне стати привабливою для іноземних студентів, їй також прийдеється поступово розширювати сферу застосування іноземної мови професійного спрямування у освітньому процесі. Це може досягатись декількома шляхами. По-перше, викладання окремих дисциплін, модулів або тем іноземною мовою. По-друге, підготовкою термінологічних словників (іноземною та державною мовами) за фаховими дисциплінами. По-третє, посиленням професійної спрямованості викладання іноземної мови відповідно до вимог сучасної освіти європейського рівня. Так, на економічному факультеті вже здійснюється або планується викладання низки курсів англійською мовою, зокрема "Міжнародна банківська діяльність" ("International Banking"), "Фінансовий менеджмент" ("Financial Management"), "Міжурядові фінансові відносини у пост-соціалістичних країнах" ("Intergovernmental Fiscal Relations in Post-socialist Countries"), "Стратегічне управління" ("Strategic Management"), "Система маркетингових комунікацій в МБД" ("Integrated Marketing Communications in International Business"), "Міжнародний маркетинг" ("International Marketing"), "Ринкові дослідження" ("Market Research"), "Бренд-менеджмент" ("Brand Management"), "Прикладна економетрика" ("Applied Econometrics"), "Часові ряди" ("Time Series"), "Управління інвестиційним портфелем" ("Portfolio Management") тощо.

Безумовно, робота, проведена економічним факультетом Київського національного університету імені Тараса Шевченка в контексті Болонського процесу, – це лише перший крок до наближення класичної університетської економічної освіти до єдиних європейських вимог. Ми розуміємо, що надалі на нас чекає не менш серйозна та кропітка праця. І ми готові до неї. Адже на нас покладена велика відповідальність: сформувати конкурентоспроможного фахівця в галузі економіки і управління.

1. Прокопьев В.П. О признаках классического университета / В.П. Прокопьев // Университетское управление: практика и анализ. – 2000. – №2(13). – С.35-39. 2. The Bologna Declaration of 19 June 1999. Joint declaration of the European Ministers of Education // http://www.bologna-berlin2003.de/pdf/bologna_declaration.pdf; TOWARDS THE EUROPEAN HIGHER EDUCATION AREA. Communiqué of the meeting of European Ministers in charge of Higher Education in Prague on May 19th 2001 // http://www.bologna-berlin2003.de/pdf/Prague_communicuTheta.pdf; From Prague to Berlin. The EU Contribution Progress Report // European Commission, Directorate-General for Education and Culture Education. – Brussels, 1 August 2002. 3. National frameworks of qualifications in higher education. Elements of national frameworks. Profile // A Framework for Qualifications of the European Higher Education Area // Bologna Working Group on Qualifications Frameworks.- Copenhagen: Ministry of Science, Technology and Innovation, February 2005. – P.47-48 // http://www.bologna-bergen2005.no/Docs/00-Main_doc/050218_QF_EHEA.pdf. 4. Термін "компетенції" (англ. *competence*), на жаль, не отримав адекватного перекладу й означає знання, вміння та навички, які набуває студент протягом навчання. 5. Key Competences for Lifelong Learning – A European Reference Framework // Proposal for a Recommendation of the European Parliament and of the Council on key competences for lifelong learning // Commission of the European Communities.- Brussels, 2005. – P. 14-20 // http://europa.eu.int/comm/education/policies/2010/doc/keyrec_en.pdf.

Надійшла до редакції 29.10.2009

К.В. Балабанов, д-р. політ. наук, проф.,
О.В. Булатова, канд. екон. наук, доц.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ВНЗ УКРАЇНИ (ДОСВІД МАРІУПОЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ)

У статті охарактеризовано особливості, напрями та форми міжнародного співробітництва Маріупольського державного гуманітарного університету, проаналізовано основні результати моделі міжнародної діяльності, розробленої в університеті.

Ключові слова: інтеграція, європейський освітній та науковий простір, міжнародне співробітництво університетів.

В статті охарактеризовані особливості, напрями та форми міжнародного співробітництва Маріупольського державного гуманітарного університету, проаналізовані основні результати моделі міжнародної діяльності, розробленої в університеті.

Ключевые слова: интеграция, европейское образовательное и научное пространство, международное сотрудничество университетов.

Features, directions and forms of international cooperation of the Mariupol State University of Humanities and the main results of integration of the international relations model developed in the University have been analyzed.

Keywords: integration, European educational and scientific space, international cooperation of universities.

Формування однорідного геополітичного простору потребувало розробки і практичного впровадження єдиних стандартів у політичній, фінансово-економічній, гуманітарній сферах. Важливою складовою європейських інтеграційних процесів є конвергенція національних освітніх систем – об'єктивний процес, що відповідає логіці розвитку інтеграційного зближення у всіх сферах діяльності Євросоюзу. Відсутність єдиних норм, критеріїв і стандартів у освітянській сфері впливала на мобільність робочої сили в межах європейських держав, обмежувала ефективно використання цього найважливішого фактору виробництва, а від так – всього потенціалу об'єднаної Єв-

ропи. Таким чином, реформування європейської освітньої системи мало об'єктивне підґрунтя.

1. Європейські інтеграційні процеси в сфері освіти і науки мають дві складові. По-перше, це безпосередньо Болонський процес, який передбачає об'єднання національних систем освіти і науки у єдиний простір і спрямований на вирішення наступних завдань:

✓ підвищення якості освітніх послуг і набуття європейською освітньою системою відповідних конкурентних переваг у сучасному світі,

✓ розширення доступу до європейської системи освіти, підвищення мобільності студентів і викладачів,

✓ формування ринку праці вищої кваліфікації в Європі,

✓ прийняття порівняльної системи звань вищої освіти з видачею уніфікованих додатків до дипломів.

2. По-друге, інтеграційний процес європейських країн в освітній сфері включає формування співдружності провідних європейських університетів в рамках Великої Хартії університетів, базовими принципами якої є:

- ✓ автономія університетів,
- ✓ єдність навчання і наукових досліджень,
- ✓ свобода досліджень, освіти і викладацької діяльності – як головний принцип університетської діяльності,
- ✓ вірність традиціям європейського гуманізму,
- ✓ взаємний обмін інформацією і документами, розширення проведення спільних проектів.

З метою координації діяльності університетів серед авторитетних ректорів і професорів університетів Європи – ідеологів Болонського процесу – обрано Колегію Наглядової Ради Великої Хартії університетів. Через приєднання університетів, що підписали Велику Хартію університетів, до великої співдружності провідних навчальних закладів (яка нараховує понад 500 університетів), створюються якісно нові умови підвищення мобільності студентів і викладачів, реалізації спільної політики в сфері освіти і науки, забезпечується еквівалентність статусу дипломів, титулів та екзаменів. Всі ці переваги стають реаліями і для українських університетів.

Розвиток національної системи вищої освіти реалізується відповідно до загальностратегічного курсу України на євроінтеграцію. Одночасно із загальнодержавною стратегією розвитку низка українських ВНЗ сьогодні вже розробили і успішно втілюють власні моделі інтеграції до єдиного освітнього простору, дослідження яких може стати в нагоді й для інших вітчизняних навчальних закладів.

Освіта сьогодні є одним з найвагоміших важелів впливу на життя суспільства, тому її модернізація нерозривно пов'язана з потребами його розвитку і потребує оновлення структури та змісту вищої освіти, послідовного впровадження інноваційних технологій навчання, запровадження кредитно-модульної системи в навчальний процес. Перед більшою частиною ВНЗ постає завдання створення власного іміджу у просторі соціальних змін, і рух за старим зразком вже стає неможливим.

Першим напрямком руху ВНЗ, орієнтованим усередину, є культивування позитивного внутрішньоуніверситетського клімату, спеціально організованого навчального середовища, в якому мета, зміст, методи і форми навчання посилюють комунікації усередині цього середовища.

Другим напрямком руху ВНЗ, орієнтованим назовні, є курс на приєднання до європейського простору вищої освіти. Мобільність сучасних фахівців висуває на перший план не репродуктивне засвоєння студентами інформації, а якісно новий рівень організації навчального процесу, що передбачає збільшення годин на самостійну роботу, індивідуалізацію навчання, запровадження новітніх технологій тощо. Згідно з ідеями та документами Болонського процесу модернізація системи вищої освіти вимагає не просто підготовки нормативних документів, нових методичних вказівок та інших подібних формальних заходів. Вона має бути спрямована на виховання нового покоління людей, що усвідомлюють загальнолюдські цінності і живуть за принципами європейського гуманізму.

Серед поки що не багатьох українських ВНЗ, які підписали Велику Хартію університетів, є і Маріупольський державний гуманітарний університет (МДГУ), який у 2004 році підписав цей установчий документ, що регламентує стратегічний напрям розвитку європейської вищої

освіти. Слід підкреслити, що розвиток міжнародних зв'язків був одним з пріоритетних напрямків розвитку університету з самого початку його діяльності. Створений у 1991 році, завдяки демократичним перетворенням в країні, університет за короткий термін пройшов всі щаблі еволюції ВНЗ "коледж – інститут – університет", у тому числі й за рахунок активного розвитку міжнародного співробітництва. Розвиваючи різнопланові контакти з міжнародними партнерами, МДГУ вирішує комплекс завдань, пов'язаних із навчально-методичною, науково-дослідною роботою, зміцненням кадрового потенціалу, розвитком матеріально-технічної бази університету. Значені напрямки роботи є своєрідною рекламою діяльності університету, переваг вітчизняної системи вищої освіти, які сприяють покращенню іміджу України, підвищенню якості підготовки спеціалістів та рівня викладання.

За роки свого розвитку МДГУ розробив та успішно втілює власну модель міжнародної діяльності, що передбачає комплексне співробітництво з міністерствами освіти, міністерствами закордонних справ, дипломатичними представництвами, обласними адміністраціями, меріями, провідними університетами, фондами, державними й громадськими організаціями зарубіжних країн. Практична реалізація міжнародної співпраці забезпечується за напрямками:

✓ участь у роботі міжнародних міжуніверситетських структур;

✓ реалізація спільних освітніх і наукових проектів з урядовими структурами, обласними адміністраціями, меріями, державними та громадськими організаціями; університетами;

✓ організація міжнародних наукових форумів;

✓ стажування за освітніми, науковими програмами тощо.

Визнанням міжнародного авторитету МДГУ стало проведення у 2005 році засідання членів Колегії Наглядової Ради Великої Хартії університетів вперше на території України на базі Маріупольського державного гуманітарного і Донецького національного університетів. У ході засідання відомі ректори, професори європейських університетів і України високо оцінили міжнародну діяльність гуманітарного університету, відзначили якісну підготовку студентів.

Результати міжнародної діяльності МДГУ доводять ефективність моделі міжнародного співробітництва Маріупольського державного гуманітарного університету, а її основними результатами є наступні.

МДГУ комплексно співпрацює з Міністерствами освіти Грецької Республіки, Республіки Кіпр. Результатом цього співробітництва стало відкриття на базі МДГУ Центру грецької мови з правом проведення кваліфікаційних екзаменів з новогрецької мови і видачею міжнародного сертифіката. Міністерство національної освіти і релігії Греції направляє викладачів новогрецької мови для педагогічної діяльності до МДГУ, при цьому слід зазначити, що всі витрати здійснюються за рахунок грецької сторони. На сьогодні в МДГУ працюють 4 викладачі по лінії Міністерства освіти і релігії Греції. Визнанням міжнародного авторитету МДГУ, внеску університету в розвиток українсько-грецьких відносин стали візити Прем'єр-міністра Греції пана Костаса Караманліса (2003 рік) та Президента Грецької Республіки пана Каролоса Папуліса (2008 рік).

Результатом плідного співробітництва МДГУ із Міністерствами закордонних справ Грецької Республіки, Республіки Кіпр, Італійської Республіки є позитивна динаміка кількості спільних проектів. Так, під час візиту урядової делегації Грецької Республіки (вересень 2005 року) на чолі із заступником міністра закордонних справ Панайо-

тісом Скандалакісом було підписано угоду про співробітництво між Міністерством закордонних справ Греції та Маріупольським державним гуманітарним університетом, основні пункти якої передбачають економічну підтримку діяльності факультету грецької філології для вивчення та розповсюдження грецької мови та культури.

Завдяки активній співпраці із МЗС Республіки Кіпр та підтримці міністра Георгіоса Якову (нині – Голови Президентської адміністрації Республіки Кіпр) випускники університету (спеціальність "Міжнародні відносини") проходили практику у МЗС Кіпру. Результатом плідної роботи колективу МДГУ зі зміцнення дружби та співробітництва між українським та кіпрським народами стало рішення Президента Республіки Кіпр Т. Пападопулоса та Уряду цієї країни від 4 липня 2006 року про відкриття Почесного консульства Республіки Кіпр у м. Маріуполі, до консульського округу якого увійшли Донецька, Запорізька, Луганська та Дніпропетровська області.

Маріупольський державний гуманітарний університет приділяє значну увагу співпраці із дипломатичними представництвами іноземних країн, акредитованими в Україні, та представництвами України за кордоном. За останні роки МДГУ відвідали Надзвичайний та Повноважний Посол Грецької Республіки в Україні Хараламбос Дімітріу, Італійської Республіки – П'єтро Джованні Доннічі, Республіки Польща – Яцек Ключковські, Повноважний Посланик Республіки Кіпр при дворі Її Величності Королеви Великобританії Георгіос Якову, Надзвичайний та Повноважний Посол України у Грецькій Республіці та Республіці Албанія (за сумісництвом) Валерій Цибух та ін. Варто зазначити, що МДГУ також співпрацює із Представництвом Європейської комісії, Центром інформації та документації НАТО, Генеральними консульствами Чеської Республіки в Донецьку, Республіки Польща в Харкові, Російської Федерації в Харкові, Держави Ізраїль у Дніпропетровську, Грецької Республіки в Маріуполі та ін. Результатом такої співпраці стає організація та проведення спільних заходів: щорічне проведення Днів Європи в Маріуполі, проведення Днів італійської культури, Тижня італійської мови у світі, Днів ізраїльської культури, Днів новогрецької мови та культури, виступи українських та іноземних дипломатів із публічними лекціями перед студентами МДГУ. Слід зауважити, що МДГУ активно впроваджує у навчальний процес практику стажувань в іноземних диппредставництвах, у рамках яких студенти МДГУ проходять виробничу практику в Посольстві України в Грецькій Республіці.

Реалізація багатьох програм та проєктів стала можливою завдяки співпраці Маріупольського державного гуманітарного університету з обласними адміністраціями та меріями багатьох країн. Мерії грецьких міст Афін, Зографу, Салоніки, Лівадія, Олімбос, Амфілохія, Навпактос, Месолонгі, Янніни, островів Калімнос, Родос, Керкіра, італійського міста Санта-Северина організують культурні, наукові, мовні стажування для студентів та викладачів МДГУ. Університет активно працює з обласними адміністраціями Грецької Республіки – Салонікської області, області Аттика, Італійської Республіки – області Калабрія, острова Сицилія, меріями інших грецьких, кіпрських, італійських міст. Окремо слід зазначити роботу з Народним урядом міста Цицикар Китайської Народної Республіки.

У міжнародній діяльності Маріупольського державного гуманітарного університету окремо слід виокремити напрям міжуніверситетської співпраці. Протягом 2004 – першої половини 2009 року МДГУ підписав договори про співробітництво із ВНЗ Греції (Афінським національним університетом ім. Каподістрії, Яннінським університетом, Іонічним університетом, Салонікським

університетом ім. Аристотеля, Патрським університетом, Фракійським університетом ім. Демокрита, Македонським університетом), Кіпру (Кіпрським університетом, Коледжем туристичного та готельного менеджменту), Італії (Мессінським університетом, Університетом для іноземців міста Перуджа, Університетом "Магна Греча" міста Катанзаро, Калабрійським університетом), Великої Британії (Університетом міста Данді, Школою англійської мови ім. М. Фрісбі), Німеччини (Бременським інститутом іноземних мов ім. Аристотеля), Російської Федерації (Інститутом держави і права Тюменського державного університету, Санкт-Петербурзьким державним університетом), Словаччини (Університетом Св. Кирила та Мефодія міста Трнава), Латвії (Балтійською міжнародною академією), Китаю (Цицикарським університетом, Цицикарським вищим педагогічним коледжем), Польщі (Варшавським університетом кардинала Стефана Вишинського). Зауважимо, що МДГУ також співпрацює із ВНЗ Франції, Іспанії, Німеччини, Португалії, Австралії, Румунії, Чехії, Нідерландів, США, Білорусії та інших держав.

Результатами такої співпраці стають щорічні коротко- та довгострокові наукові й мовні стажування студентів та викладачів МДГУ, спільні наукові дослідження і міжнародні конференції, обмін студентами і викладачами, спільна участь у міжнародних проєктах, таких як TEMPUS, ERASMUS та ін.

Слід підкреслити, що характерною ознакою Угоди про співпрацю із Афінським національним університетом ім. Каподістрії (Греція) є пункт про організацію вивчення української мови й культури на кафедрі славистики Афінського університету. Викладання української мови буде здійснюватись викладачами кафедри української філології МДГУ. За таким зразком укладено низку договорів про співпрацю в галузі освіти, науки й культури між МДГУ та Іонічним університетом, Яннінським університетом, Салонікським університетом імені Аристотеля (Греція), Мессінським університетом (Італія), Цицикарським університетом (Китай) та ін. За умовами цих договорів МДГУ буде направляти до іноземних вищих навчальних закладів філологів-україністів для читання лекцій з української мови, української літератури та історії української культури.

МДГУ розвиває всебічну співпрацю з іноземними фондами, такими як: Фонд "Александр С. Онасіс", Фонд ім. Бодосакіса (Греція), Фонд "Анастасіос Г. Левендіс" (Республіка Кіпр), Фонд ім. Фулбрайта (США), Фонд Боруся (Польща) та інші. За активного сприяння та фінансової допомоги Фонду "Анастасіос Г. Левендіс" на базі МДГУ були проведені дві широкомасштабні міжнародні науково-практичні конференції: "Відкритий діалог: влада, промисловість та громадянське суспільство. Сталий розвиток довкілля в Україні" (2006 рік) та "Розвиток еллінізму в Україні у XVIII – XXI ст." (2007 рік). Фонд "Анастасіос Г. Левендіс" профінансував створення у Маріупольському державному гуманітарному університеті унікальної бібліотеки елліністичних студій "Костянтинос Левендіс", щорічно організовує та фінансує наукові стажування викладачів МДГУ на Кіпрі. Варто також зазначити ще один успішний спільний проєкт МДГУ і Фонду "Анастасіос Г. Левендіс" – підготовка та видання "Антології кіпрської літератури" новогрецькою та російською мовами.

Результатом плідної, багатосторонньої співпраці МДГУ із державними й громадськими організаціями Греції (Європейською організацією публічного права, філологічним товариством "Парнас" Афінської Академії, Центром вивчення та розвитку грецької культури країн Причорномор'я, Організацією із розповсюдження грецької мови), Італії (Італійським інститутом культури в

Україні, Спілкою "Данте Аліг'єрі"), Великої Британії (Науково-дослідницьким центром Святого Джеймса), Російської Федерації (Асоціацією юридичних вищих навчальних закладів країн СНД) стала ціла низка реалізованих спільних проєктів. Серед них – відкриття на базі МДГУ Представництва Європейської організації публічного права в Україні (2006 рік), спільне проведення із ЄОПП літньої Академії публічного права (2008, 2009 роки), створення на базі МДГУ спільно з Центром Святого Джеймса Міжнародного центру із навколишньо-природного середовища, створення спільно з Італійським інститутом культури в Україні Італійського культурного центру в МДГУ (2008 рік), відкриття представництва Спілки "Данте Аліг'єрі" (2009 рік) та ін.

Важливою дієюю і перспективною формою міжнародного співробітництва у МДГУ вважаються міжнародні стажування студентів і викладачів. Серед програм, пов'язаних зі студентськими обмінами, можна виділити три основні типи: навчальні, наукові та культурні. Всі ці програми мають професійну зорієнтованість і сприяють покращенню фахової підготовки випускників університету, розвитку наукового потенціалу студентів та викладачів. Тривалість програм коливається від одного місяця до повного навчального року. У них беруть участь кращі студенти і викладачі університету.

На сьогодні діє 41 угода МДГУ з іноземними партнерами (університетами, інститутами, науковими фондами, державними установами та ін.) про освітню, наукову та культурну співпрацю. Сьогодні географія міжнародних зв'язків МДГУ досить широка і виходить за рамки європейського континенту. Тільки у 2008 році 286 студентів і викладачів пройшли стажування у 18 країнах світу. Важливо наголосити на тому, що більшість питань, пов'язаних з витратами на програми навчання, проживання, організацію відпочинку та культурних програм, фінансуються сторонами, які приймають наших студентів та викладачів.

Перебуваючи за кордоном, студенти МДГУ зустрічаються з депутатами парламентів і сенаторами, міністрами й губернаторами, мерами міст і лідерами міжнародних організацій, відомими науковцями й ректорами університетів. Згідно з програмами міжнародних стажу-

вань студенти слухають лекції з історії та культури різних країн, виступають на науково-практичних конференціях, удосконалюють знання з іноземних мов, знайомляться з визначними культурними пам'ятками Афіні, Берліна, Москви, Лондона, Рима, Варшави, Відня, Нікосії, Салонік, Праги, Вашингтона, Нью-Йорка та інших міст. Вони мають прекрасну нагоду спілкуватися з молоддю багатьох країн світу, виступаючи при цьому провідниками української національної культури й духовності. Такі неформальні зустрічі мають велике значення для зміцнення дружніх відносин між країнами і встановлення партнерських зв'язків між університетами.

Інтерес до діяльності МДГУ з боку іноземних партнерів, який постійно зростає, свідчить про ефективну роботу колективу, спрямовану на якісну підготовку студентів, розширення освітніх, наукових, культурних зв'язків і позиціонування університету в країнах-партнерах як перспективного й авторитетного вищого навчального закладу України, що динамічно розвивається.

Активний розвиток міжнародних зв'язків, які сьогодні реалізує МДГУ, сприяє успішній реалізації всіх інших напрямів діяльності університету: навчально-виховному процесу, науковим дослідженням, зміцненню матеріально-технічної бази тощо. Висока динаміка і результативність їх розвитку ще раз доводять, що реалізація інтеграційної взаємодії залежить від рішень не тільки урядових структур. Значний внесок у практичну реалізацію інтеграції України до європейського освітнього і наукового простору мають забезпечувати безпосередньо університети, науково-дослідні інститути тощо.

Досвід діяльності Маріупольського державного гуманітарного університету наявно демонструє успішну реалізацію різноманітних форм співпраці не тільки з університетами, а й міністерствами, дипломатичними установами, різноманітними державними і громадськими інституціями. Спільне проведення наукових досліджень, реалізація освітніх проєктів, культурний обмін, взаємовідносини на особистому рівні – все це робить євроінтеграцію України незворотнім процесом, результатом якого стане високоякісна національна вища освіта, конкурентоспроможна на світовому рівні.

Надійшла до редколегії 01.10.2009

О.С. Бичков, канд. фіз.-мат. наук, доц.,
Ю.В. Черний, інженер першої категорії

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Пропонується система створення за єдиним стандартом та впровадження інформаційних ресурсів навчального призначення з дистанційним доступом для самостійної підготовки. Також розглядаються питання розроблення комп'ютерної системи створення інформаційних ресурсів навчального призначення, що не вимагає від викладачів знань інформаційних технологій.

Ключові слова: дистанційний доступ, інформаційні ресурси навчального призначення, електронні підручники.

Предлагается система создания по единому стандарту и внедрение информационных ресурсов учебного назначения с дистанционным доступом для самостоятельной подготовки. Также рассматриваются вопросы разработки компьютерной системы создания информационных ресурсов учебного назначения, которые не требуют от преподавателей знаний информационных технологий.

Ключевые слова: дистанционный доступ, информационные ресурсы учебного назначения, электронные учебники.

The e-learning system of creation by the unique standard a courses with distance access are proposed. The computer system of creation of protected informative resources of the educational setting which does not require knowledges of information technologies from teachers are also considered.

Key words: remote access, information resources educational appointment, electronic textbook.

Наявність доступу до мережі Інтернет надає нові можливості здобути знання, які потрібні людині, яка обрала (чи обирає) будь-яку високотехнологічну професію. Проте, не всі люди, що бажать здобути знання, у достатній мірі володіють міжнародною мовою спілкування – англійською – мовою, яка використана в більшості навчальних матеріалів, що знаходяться в мережі

Інтернет. Тому постає необхідність забезпечити наявність неіноземномовних (україномовних чи російськомовних) ресурсів мережі Інтернет, які можуть допомогти людині оволодіти знаннями. Для створення таких ресурсів необхідні навчальні матеріали та відповідна методологія їх використання. Двома основними варіантами створення таких навчальних матеріалів, які придатні